RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIVe KAMER

A R R E S T

nr. 211.701 van 2 maart 2011
in de zaak A. 195.137/XIV-32.777

In zake : Roger GEUSENS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Peter Donné
kantoor houdend te 3450 Geetbets
Verdaelstraat 38
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door
de minister van Justitie

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 8 januari 2010, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van 6 januari 2010 van de gevangenisdirecteur te Brugge, waarbij aan de verzoeker met ingang van 6 januari de tuchtsanctie wordt opgelegd van "één week schorsing werk".

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 199.407 van 8 januari 2010 is de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing verworpen.

De verzoeker heeft een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Alexander Van Steenberge heeft een verslag opgesteld.

De verzoeker heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 februari 2011.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Annick Haegeman, die loco advocaat Peter Donné verschijnt voor de verzoeker, is gehoord.

Auditeur Alexander Van Steenberge heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De verzoeker is sedert 13 mei 2008 opgesloten en verblijft op het moment van de tuchtprocedure in de gevangenis van Hasselt.

4. Op 31 december 2009 stelt penitentiair beambte Nicole FLEMINGS met betrekking tot de verzoeker een observatierapport op, dat luidt als volgt:

> "(...)
> Tijdens de avonddrukte zag ik dat Geussens zijn lampje brandde. Toen ik ging kijken was hij zeer arrogant met de volgende woorden: 'ze vergeten mij altijd te lossen, dat is hier altijd hetzelfde. Er hangt in het groot in de bureau een blad waarop staat dat ik ALTIJD MAG DEELNEMEN AAN ALLE AVONDWANDELINGEN? Dit ongeacht mijn deelname aan de voor- en namiddagwandeling'. Hij stopte niet met zijn commentaar en liep ondertussen langs mij door naar de sectiegrille. Hierbij moest ik nog moeite doen om hem tegen te houden zodat ik hem kon fouilleren. Ook dit ging naar zijn zin niet snel genoeg, waardoor hij ook hierover aanhoudend commentaar bleef geven.
> (…)".

5. Op 1 januari 2010 stelt penitentiair beambte Ilse BERVOETS een

rapport aan de directeur op lastens de verzoeker. Dit rapport luidt als volgt:

> "(...) Tijdens de ochtendwandeling heb ik bovenvermelde gedetineerde laten binnenroepen omdat hij zijn werk bij omg moest aanvatten. Een geruime tijd erna heeft Geusens Roger zich nog steeds niet aangemeld op sectie en is hij rechtstreeks naar zijn werkplaats vertrokken. Toen ik bovenvermelde gedetineerde uit de lift zag komen op Niveau 2 sprak ik hem hierover aan. Hij begon dadelijk te roepen en begon weeral eens te verwijten. "Ik had Uw stem gehoord toen ge koffie aan het zuipen was maar gij waart te lui om op te staan en toen ben ik maar vertrokken" :zei hij. Uiteraard was mijn sectiegrill gesloten en daar ik tijdens de ochtendwandeling alleen op de sectie stond was ik voortdurend aan het werk en is het onmogelijk dat ik Geusens Roger niet gezien zou hebben.
>
> Gisteren nog heeft mijn collega een observatie geschreven omtrent zijn zeer onbeschoft en provocerend gedrag. Het wordt steeds lastiger omtrent het lossen van welke beweging dan ook van Geusens Roger.
>
> Zijn observaties/tuchten omtrent zijn houding:
>
> 31/12/2009 06/09/2009 05/09/2009 08/06/2009 07/02/2009 03/02/2009 18/10/2008 18/09/2008
>
> + herhaaldelijk verwitiggen (sic) en nota's in het logboek op sectie.
>
> (...)".

6. Op 1 januari 2010 wordt aan de verzoeker meegedeeld dat tegen hem een tuchtprocedure wordt opgestart waarbij hem "een kopie van dit document, van het rapport aan de directeur, van het overzicht van vroegere sancties en van elk stuk dat deel uitmaakt van het tuchtdossier", wordt overhandigd.

7. Voorafgaand aan de hoorzitting dient de raadsman van de verzoeker een verweernota in.

8. Op 6 januari 2010 wordt de verzoeker, in aanwezigheid van zijn raadsman, door de gevangenisdirecteur gehoord. Daarbij worden de volgende verklaringen opgetekend:

> "(...) Betr.: Ik werk bij OMG en doe het werk heel graag. Er zijn soms misverstanden. Ik sta altijd klaar als ze mij vragen. De mensen van OMG zijn tevreden over mij en mijn werk. Over wat is gebeurd, heb ik reeds mijn excuses aangeboden bij de betrokken chef. Ik erken dat de manier waarop ik heb gereageerd niet 'OK' is. Maar het gebeurt regelmatig dat men de verkeerde oproept, dat men mij te laat oproept, of zelfs niet oproept. De cheffen weten dat ik 's avonds mag gaan wandelen, en toch lost men mij niet. Ik heb hiervoor ook reeds de PACO's gesproken, zij weten dat er hieromtrent lange tijd problemen zijn. Zij hebben me ook gezegd dat er een oplossing moet komen voor dit probleem.
>
> Adv. : De kern van de zaak is dat er geen getuigen zijn in deze zaak.
>
> Dir. : Maar uw cliënt geeft net toe dat hij overgereageerd heeft.
>
> Adv. : Ik til er zwaar aan. Ik heb vragen bij de objectiviteit van het rapport. Het is niet de eerste keer dat ik hier zit voor een tuchtprocedure voor mijn cliënt, en ik

moet telkens vaststellen dat ieder rapport van dezelfde PB komt.
Dir. : Mag ik U er attent op maken dat de diverse tuchtrapporten in het dossier van uw cliënt niet steeds door dezelfde PB worden opgemaakt.
(...)".

Nog op 6 januari 2010 wordt de verzoeker een tuchtsanctie van 1 week schorsing opgelegd. Dit is de bestreden beslissing, waarin onder meer het volgende wordt gesteld:

"(...)
- overwegende dat betrokkene zich schuldig heeft gemaakt aan herhaaldelijk onbeschoft en provocerend gedrag naar het personeel
- overwegende dat betrokkene hierover meermaals is aangesproken door meerdere personeelsleden
- rekening houdende dat betrokkene zich hierover bij het personeel heeft verontschuldigd.
(...)".

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Exceptie van ontvankelijkheid van het beroep wegens gebrek aan belang

Standpunt van de partijen

9. De verzoeker betoogt in zijn verzoekschrift dat hij op onwettige wijze een tuchtsanctie opgelegd kreeg, dat hierbij dient te worden opgemerkt dat het tuchtrechtelijk verleden van een gedetineerde een belangrijke factor is bij de al dan niet toekenning van tal van gunsten in de gevangenis en dat ook bij de beoordeling van een mogelijke voorwaardelijke invrijheidstelling of van bijzondere strafuitvoeringsmodaliteiten het tuchtrechtelijk verleden een niet onbelangrijke rol speelt. Het feit dat de tuchtsanctie de facto reeds is uitgevoerd en haar effect heeft gehad, heeft niet tot gevolg dat het rechtens vereiste belang teloor zou gegaan zijn.

10. De verwerende partij werpt in haar memorie van antwoord een exceptie van onontvankelijkheid van het beroep wegens gemis aan belang op. Zij voert aan dat de beweringen van de verzoeker nergens worden gestaafd en dat bovendien, sedert de inwerkingtreding van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en deze houdende oprichting van de strafuitvoeringsrechtbanken, het gedrag van de gedetineerde binnen de gevangenis en dus ook eventuele tuchtbeslissingen te zijnen aanzien, geen tegenaanwijzingen voor de toekenning van strafuitvoeringsmodaliteiten meer uitmaken.

11. De verzoeker repliceert in zijn memorie van wederantwoord wel belang te hebben bij het annulatieberoep nu hij zich het slachtoffer voelt van een overheidsorgaan dat op een onzorgvuldige en onredelijke manier is tewerkgegaan en dat hij aldus een evident belang heeft om de thans bestreden beslissing door de Raad van State op haar wettigheid te laten toetsen.

Beoordeling

12. Daargelaten de vraag naar de mogelijke gevolgen van de opgelopen tuchtsanctie voor het al dan niet toekennen van gunsten in de gevangenis en eventuele strafuitvoeringsmodaliteiten, dient te worden vastgesteld dat de verzoeker in elk geval over een moreel belang beschikt om de beslissing aan te vechten waarbij middels een tuchtsanctie zijn gedrag in de strafinrichting werd afgekeurd.

De exceptie kan niet worden aangenomen.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

13. De verzoeker roept in een eerste middel de schending in van artikelen 143 en 144 van de wet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, van het redelijkheidsbeginsel en het beginsel betreffende de schending van het recht van verdediging in tuchtzaken. Hij betoogt voorafgaandelijk aan de tuchtzitting van 6 januari 2010 nooit een kopie van enig rapport betreffende feiten van 31 december 2010 (lees : 2009) te hebben mogen ontvangen, doch wel een “formulier 261”, opgesteld op 1 januari 2010. Ter zitting van 6 januari 2010 stelt de verzoeker verrast te zijn geweest door de mondelinge mededeling van een observatierapport dat zou zijn opgesteld op 31 december 2009 en dat tevens werd vermeld in het “formulier 261”, doch slechts in zeer algemene bewoordingen zonder vermelding van het minste detail. De feitelijkheden van 31 december 2009 kunnen volgens de verzoeker dan ook niet aan de basis liggen van enige tuchtrechtelijk sanctie, nu deze niet in de voorgeschreven vorm werden overgemaakt aan de gevangenisdirectie en het observatierapport aan de verzoeker niet werd overgemaakt zoals voorgeschreven door de artikelen 143 en 144 van de voormelde wet. Door in de oproeping van de tuchtzitting enkel en alleen melding te maken van een rapport dat zou zijn opgesteld op 31 december 2009,

doch waarvan aan de verzoeker nooit afschrift werd bezorgd, alsook door in dezelfde oproeping met geen woord melding te maken van enig rapport van 1 januari 2010, zijn de rechten van verdediging geschonden. Deze schending blijkt volgens de verzoeker ook uit het feit dat in de bestreden beslissing geen onderscheid wordt gemaakt tussen de beide feiten, daar waar de verzoeker slechts werd uitgenodigd om zich te verdedigen op het beweerdelijk feit van 31 december 2009.

14. De verwerende partij antwoordt dat de artikelen 143 en 144 van de basiswet van 12 januari 2005 momenteel nog niet in werking zijn getreden en de verzoeker er dus geen middel kan uit putten. Uit navraag bij de directie van Hasselt blijkt voorts dat de advocaat op de zitting zich akkoord verklaarde met het feit dat het observatieverslag van 31 december 2009 mee in behandeling zou worden genomen en dat het ter zitting integraal zou worden voorgelezen en dat de verzoeker dus de mogelijkheid werd geboden om op de zitting verweer te voeren tegen het observatieverslag van 31 december 2009. Dit blijkt volgens de verwerende partij overigens uit het verzoekschrift zelf, waarin de verzoeker stelt op de hoorzitting gereageerd te hebben op het voormelde observatieverslag. De verzoeker gaf toe dat zijn reactie op 31 december 2009 “niet OK” was en zei dat hij zich heeft verontschuldigd bij de penitentiair beambte. Dat in de uitnodiging voor de hoorzitting melding wordt gemaakt van het rapport van 31 december 2009 betreft volgens de verwerende partij een materiële vergissing. Hier werd het rapport aan de directeur van 1 januari 2010 bedoeld, wat onmiddellijk werd overgemaakt aan de gedetineerde. In de beslissing zelf wordt zowel verwezen naar het observatieverslag van 31 december 2009 als naar het rapport aan de directeur van 1 januari 2010. Uit die beslissing blijkt echter niet dat het observatierapport van 31 december 2009 het doorslaggevend element was bij het opleggen van de tuchtsanctie. Het onbeschoft gedrag naar het personeel toe blijkt zeer duidelijk uit het tuchtrapport van 1 januari 2010 en op basis van hetwelk de verzoeker dus ook werd gesanctioneerd.

15. De verzoeker beantwoordt noch in zijn memorie van wederantwoord, noch in zijn laatste memorie, het voormelde verweer.

Beoordeling

16. In zoverre de verzoeker de schending aanvoert van de artikelen 143 en 144 van de wet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie

van de gedetineerden, is het middel onontvankelijk, aangezien deze artikelen nog niet in werking zijn getreden.

17. Het algemeen beginsel betreffende het recht van verdediging in tuchtzaken houdt in dat een tuchtstraf pas kan worden opgelegd nadat de betrokkene de gelegenheid heeft gekregen zich nuttig te verdedigen ten aanzien van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen.

18. De verzoeker geeft in zijn verzoekschrift zelf aan het rapport aan de directeur van 1 januari 2010 voorafgaandelijk aan de tuchtzitting te hebben ontvangen. Wat de observatienota van 31 december 2009 betreft, spreekt de verzoeker noch in zijn latere procedurestukken, noch ter terechtzitting, het in de memorie van antwoord van de verwerende partij gevoerde betoog tegen dat “uit navraag bij de directie te Hasselt blijkt dat de advocaat zich op de zitting akkoord verklaarde met het feit dat het observatierapport van 31 december 2009 mee in behandeling zou worden genomen en dat het ter zitting integraal zou worden voorgelezen”. Aangenomen moet worden dat de verzoeker in staat is geweest om zich tegen de feiten vermeld in de observatienota van 31 december 2009 en in het rapport aan de directeur van 1 januari 2010 op nuttige wijze te verdedigen. De omstandigheid dat dit laatste rapport, in de uitnodiging voor de hoorzitting, bij wijze van materiële misslag als het rapport van 31 december 2009 werd aangeduid, doet niet anders besluiten.

Het middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

19. De verzoeker roept in een tweede middel de schending in van de materiële motiveringsverplichting, de zorgvuldigheidsnorm en het beginsel betreffende het recht van verdediging in tuchtzaken. Hij stelt dat hij heeft gemeend zich enkel te hebben moeten verdedigen tegen het tuchtrapport van 1 januari 2010, hetgeen het enige was dat hem rechtsgeldig ter kennis werd gebracht. Hij betoogt voorts met een uitgebreide nota te hebben aangetoond dat het tuchtrapport geen basis kon vormen voor enige tuchtsanctie wegens onnauwkeurig, onjuist en “onobjectief in strijd met het M.B. 2.05.05”. De bewering van de penitentiair beambte werd uitdrukkelijk bekritiseerd en er

werd aangedrongen op bijkomend onderzoek. De verzoeker betoogt voorts dat in de bestreden beslissing op geen enkel van zijn argumenten wordt geantwoord. Zijn volgens hem pertinente opmerkingen op het tuchtrapport worden er niet in onderzocht, laat staan weerlegd. Uit de kritiek van de verzoeker op het tuchtrapport van 1 januari 2010 blijkt dat dit rapport geen feitelijke basis kon vormen voor enige tuchtsanctie en a fortiori kon het door de tuchtoverheid niet als bewezen worden beschouwd. Het feit dat hij heeft aangegeven op de feiten van 31 december 2009 te hebben gereageerd op een manier die niet “OK” is, en dat hij zijn verontschuldigingen aan de betrokken penitentiair beambte heeft overgemaakt, in de overtuiging verkerend dat deze feiten geen basis vormden voor enig tuchtrechtelijk ingrijpen, heeft volgens de verzoeker niets te maken met de feiten die zich een dag later zouden hebben afgespeeld en die het voorwerp uitmaken van een echt tuchtrapport.

20. De verwerende partij repliceert in haar memorie van antwoord dat het niet aan de Raad van State toekomt om zelf een onderzoek te voeren naar het bewijs van de aan de verzoeker ten laste gelegde tuchtfeiten en de juiste toedracht van de feiten vast te stellen. Volgens deze partij stelde de directeur bij het nemen van de beslissing impliciet maar duidelijk vast dat er geen reden was om te twijfelen aan de waarheidsgetrouwheid van het hem voorgelegde rapport. De door de ambtenaren opgestelde verklaringen hebben volgens haar een verder strekkende bewijskracht dan de verklaringen van de gewone burger, maar hebben bewijskracht zolang deze ambtenaren niet worden beticht van valsheid in geschrifte. De directie had geen reden om te twijfelen aan de vaststellingen van de penitentiair beambte en aan het door haar geschreven rapport. Het kwam alleen haar toe om te beslissen of er nog bijkomende getuigen dienden te worden gehoord en zij zag terecht geen reden om nog verder onderzoek te verrichten. Bovendien is de gevangenisdirectie volgens de verwerende partij niet verplicht om te antwoorden op alle argumenten die door de gedetineerde worden aangevoerd wanneer de voorliggende gegevens naar redelijkheid volstaan om een zorgvuldige beslissing te nemen. Het is voldoende dat uit de bestreden beslissing blijkt dat de directeur het gedrag van de verzoeker beoordeelt als een vorm van gedrag dat niet kan worden getolereerd en dat om die reden bestraft moet worden. Uit het verzoekschrift blijkt dat de verzoeker de feiten toegeeft en er zich voor verontschuldigd heeft, verontschuldigingen waarmee rekening werd gehouden bij het opleggen van de sanctie. De feiten van 1 januari 2010 worden door de verzoeker dan weer ontkend, maar het lijkt er volgens de verwerende partij sterk op dat dit gebeurt om een tuchtsanctie te ontlopen. Tenslotte wordt de stelling van de verzoeker

dat hij geviseerd wordt door PB BERVOETS, auteur van het tuchtrapport, en dat het rapport van 1 januari 2010 subjectief is, niet gestaafd.

21. De verzoeker antwoordt in zijn memorie van wederantwoord dat de feitenvinding onzorgvuldig gebeurde en er niet geantwoord wordt op de door de verzoeker ingediende verweernota. De vaststelling dat impliciet uit de bestreden beslissing zou blijken dat er geen reden was om te twijfelen aan de waarachtigheid van het voorgelegde rapport, kan volgens de verzoeker geen objectieve steun vinden in het administratief dossier. Het is volgens deze partij enkel bij beëdigde ambtenaren dat de opgestelde verklaringen bewijskracht hebben zolang deze ambtenaren niet werden beticht van valsheid in geschrifte. De verzoeker betwist ten stelligste de feiten die voorliggen. Reeds ab initio houdt hij voor dat hij geen beledigingen en bedreigingen heeft geuit, noch enig fysiek geweld heeft gebruikt. Hij heeft zijn verweer via een nota uitvoerig uit de doeken gedaan en heeft uitdrukkelijk gevraagd om bijkomende onderzoeksdaden. De gevangenisdirectie heeft hiermee op geen enkel ogenblik rekening gehouden.

22. In zijn laatste memorie betwist de verzoeker nog “met de meeste klem” dat hij zich weinig respectvol ten aanzien van het gevangenispersoneel zou hebben gedragen en betoogt hij dat de gevangenisdirectie op geen enkel ogenblik rekening heeft gehouden met hetgeen hij in zijn verweernota en ter zitting heeft gesteld.

Beoordeling

23. In zoverre de verzoeker kritiek uit op het feit dat de bestreden tuchtsanctie mede is gestoeld op de observatienota van 31 december 2009, moet worden aangenomen dat de verzoeker, zoals reeds gesteld onder randnummer 18, in staat is geweest om zich tegen de feiten vermeld in deze observatienota op nuttige wijze te verdedigen. De feiten vermeld in deze nota zijn duidelijk en reveleren een “zeer arrogante” houding van de verzoeker tegen de penitentiair beambte. De omstandigheid dat de verzoeker zich voor het voormelde gedrag heeft verontschuldigd, brengt niet met zich mee dat hij er niet langer tuchtrechtelijk voor kan worden gestraft.

24. Het lastens de verzoeker opgestelde rapport aan de directeur van 1 januari 2010 bewijst de erin vermelde feiten, tenzij er tegenindicaties blijken of worden aangevoerd, die de directeur moet onderzoeken en beoordelen. Ook de feiten vermeld in

dit rapport zijn duidelijk en reveleren dat de verzoeker “dadelijk (begon) te roepen en (...) weeral eens (begon) te verwijten”. De verzoeker betwist de inhoud van het rapport. De gevangenisdirecteur heeft de kritiek van de verzoeker naast zich neergelegd en hij heeft volledige bewijswaarde toegekend aan het rapport. Vraag is dus of de kritiek van de verzoeker tegenindicaties opriep, zodat er geredelijk twijfel kon rijzen over de juistheid van het rapport en dit niet zonder nader onderzoek als grondslag voor de tuchtstraf kon worden gebruikt. Het staat niet aan de Raad van State om zelf naar tegenindicaties op zoek te gaan, terwijl de verzoeker te dezen niet kan volstaan met het woordelijk citeren van zijn verweernota en vervolgens te poneren dat “(...) uit het administratief dossier niet (kan) worden afgeleid dat de bestreden beslissing steunt op de rechtens vereiste feitelijke grondslag”. De bewering in de voormelde nota dat de verzoeker zich geviseerd voelt door de penitentiair beambte BERVOETS, toont alvast niet aan dat de directeur diende te twijfelen aan de juistheid van het rapport en een nader onderzoek diende uit te voeren.

De gevangenisdirecteur heeft de in de observatienota van 31 december 2009 en het tuchtrapport van 1 januari 2010 vermelde feiten als afdoende bewezen kunnen houden. Deze feiten volstaan om de bestreden tuchtsanctie te dragen.

Het middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoeker wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid en van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 2 maart 2011, door de Raad van State, XIVe kamer, samengesteld uit:

André Beirlaen,	kamervoorzitter,
Carlo Adams,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,

bijgestaan door

Christophe Verhaert,	griffier.

De griffier **De voorzitter**

Christophe Verhaert **André Beirlaen**